

С. О. Годлевський, В. М. Бацамут, С. Д. Черкашин

ВИЗНАЧЕННЯ СПОСОБУ ЗАСТОСУВАННЯ МІЖВІДОМЧОГО УГРУПОВАННЯ ВІЙСЬК (СИЛ) У СТАБІЛІЗАЦІЙНИХ ДІЯХ НА ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ: УРАХУВАННЯ СУЧАСНИХ УМОВ

Запропоновано підхід щодо розроблення способу застосування міжвідомчого угруповання військ (сил) для ведення стабілізаційних дій на деокупованих територіях, який на відміну від відомих ураховує сучасні умови й особливості виконання завдань, поєднує в собі кращі вітчизняні й закордонні практики. Він дає змогу визначити збалансований перелік завдань і заходів силових структур і органів державної влади на різних рівнях управління для створення міжвідомчого угруповання відповідного складу. Запропонований підхід може бути використаний органами військового управління Національної гвардії України для планування застосування її формувань, а також для створення угруповань і тактичних груп доцільного складу.

Ключові слова: *стабілізаційні дії (операції) на деокупованих територіях, Національна гвардія України, міжвідомче угруповання, спосіб застосування.*

Постановка проблеми. Операційне середовище на деокупованих територіях і районах, що безпосередньо прилягають до зони бойових дій, у прикордонних із державою-агресором районах характеризується постійною загрозою поновлення бойових дій, наявністю колаборантів, високим рівнем злочинності, інтенсивними діями диверсійно-розвідувальних сил (ДРС) противника, а також інформаційно-психологічними та кіберопераціями противника. Окрім безпосередньо масштабних бойових дій агресор активно застосовує гібридні методи ведення війни, дестабілізуючи внутрішню ситуацію в країні.

Протистояння зазначеним загрозам потребує проведення стабілізаційних операцій, що передбачає створення міжвідомчих угруповань сил безпеки, важливим складником яких є частини й підрозділи Національної гвардії України (НГУ). Постійно вдосконалюються тактика й оперативне мистецтво міжвідомчих сил для забезпечення ефективної безпеки та стабілізації, запроваджується застосування багатофункціональних батальйонних і ротних тактичних груп та адаптивних методів ведення операцій. Постійна загроза безпеці, потреба в гуманітарній допомозі та відновленні інфраструктури, у військовій модернізації, а також брак міжнародної підтримки створюють серйозні виклики. Зруйнована веденням бойових дій інфраструктура, психологічно травмоване населення, гуманітарні й економічні проблеми ще більше ускладнюють ситуацію. Крім того, під час планування стабілізаційних дій не завжди враховується специфіка наслідків повномасштабного вторгнення агресора, яких європейський континент не зазнавав із часів Другої світової війни, а також регулярне порушення агресором норм міжнародного гуманітарного права. Поряд із зоною проведення стабілізаційних дій тривають активні бойові дії та існує постійна загроза поширення їх на деокуповані території.

Слід також брати до уваги сучасні можливості сил безпеки й оборони, які перебувають на стадії розвитку й реформування, розробляються нові форми і способи дій для досягнення успіху у стабілізаційних діях. Тому актуалізується проблема щодо доцільних способів застосування сил безпеки й оборони під час планування стабілізаційних дій на деокупованих територіях за наявних можливостей і з урахуванням сучасних тенденцій розвитку військової науки та існуючих загроз.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз досвіду виконання завдань як на території України, так і в інших країнах свідчить про проблемну ситуацію в роботі органів управління міжвідомчого угруповання військ (сил) (МУВ(С)), яке може створюватися для стабілізації ситуації у кризовому районі, через значні складнощі, що виникають як у плануванні спільних стабілізаційних дій, так і під час виконання завдань та оцінювання успішності їх виконання [1–3].

У вітчизняних і західних підходах існують певні відмінності щодо планування і ведення стабілізаційних операцій взагалі і на деокупованих територіях зокрема [4–7]. Не завжди такі операції були успішними, тому в теоретичному плані постійно триває пошук ефективних організаційних структур, прийомів і способів дій тощо.

Так, у праці [4] уточнено роль і місце НГУ в МУВ(С), запропоновано підхід до обґрунтування раціонального варіанта оперативної побудови й розрахункової одиниці, що ґрунтується на застосуванні методу аналізу ієрархій із визначенням рангів згенерованих варіантів міжвідомчого угруповання з урахуванням розроблених критеріїв (вимог). Наголошується на дедалі більшій

невизначеності щодо можливих способів дій протидіючої сторони, потребі ширшого застосування невоєнних способів дій на деокупованій території задля підвищення ефективного ведення стабілізаційних дій, а також на застосуванні модульного принципу у створенні формувань НГУ, що відповідали б вимогам вибраного способу застосування.

Цілком погоджуємося також із західним підходом стосовно поєднання оперативних ефектів, що досягається об'єднанням зусиль широкого кола державних і недержавних гравців задля усунення прогалин у системі безпеки, що створюється (відновлюється) [5, 6]. Головними ефектами, напрямками зосередження основних зусиль за фазами операції, можуть бути такі.

1. «Локалізувати» – надійна локалізація кризового району й недопущення його поширення.

2. «Порушити й нейтралізувати» – позбавити НЗФ та ДРС спроможності чинити опір, поповнювати свої ресурси, впливати на населення і здійснювати контроль території.

3. «Забезпечити безпеку» – створити безпечне середовище для населення і для функціонування органів влади.

4. «Стабілізувати» – стабілізувати обстановку й усунути можливість поновлення насилля. Підтримання встановленого правового режиму.

До оперативних ефектів конче необхідно інтегрувати сучасні технологічні можливості, насамперед застосування безпілотних авіаційних комплексів.

Великого значення набуває застосування стабілізаційних поліцейських заходів (англ. Stability Policing) [7], що впроваджуються і в Україні. Крім того, важливим аспектом досягнення успіху є постійний моніторинг успішності дій МУВ(С) та ступеня стабілізації обстановки [8–9].

Таким чином, вітчизняні підходи до створення оперативних угруповань для ведення стабілізаційних дій ґрунтуються на застосуванні переважно воєнних заходів і дій, наближених до загальновійськової тактики, а застосування правоохоронних, стабілізаційних і безпекових заходів, на жаль, ураховано не повною мірою. Водночас спостерігається позитивна динаміка щодо ширшого застосування правоохоронних, інформаційних і гуманітарних заходів.

Метою статті є вдосконалення підходу до розроблення способу застосування міжвідомчого угруповання військ (сил) у стабілізаційних діях на деокупованих територіях України з урахуванням сучасних умов.

Виклад основного матеріалу. У процесі реінтеграції територій важливим аспектом є збільшення довіри до правоохоронних органів, посилення ролі урядових і неурядових, а також міжнародних гуманітарних і безпекових організацій. Сьогодні стабілізаційні заходи воєнного й безпекового характеру в тісній взаємодії з органами державної влади (ОДВ) та органами місцевого самоврядування (ОМС) здійснюють Збройні Сили України (ЗСУ), НГУ, Національна поліція України (НПУ), Державна прикордонна служба України (ДПСУ), Служба безпеки України (СБУ), Державна служба з надзвичайних ситуацій України (ДСНС) тощо. Спільно з іншими суб'єктами сил безпеки й оборони Національна гвардія виконує низку важливих стабілізаційних завдань і заходів, зокрема: участь у контрдиверсійних операціях, у спільних заходах зі стабілізації оперативної обстановки й у виконанні завдань із забезпечення підтримання правопорядку та відновлення верховенства права на деокупованих територіях; участь у посиленні охорони важливих об'єктів; перевезення військовополонених; участь у розмінуванні території тощо.

Проведені дослідження дають змогу зробити висновок, що основу оперативної побудови міжвідомчого угруповання для ведення стабілізаційних дій мають становити батальйонні тактичні групи модульного складу (так звані стабілізаційні підрозділи), що забезпечує підбір і співвідношення потрібних спроможностей залежно від обсягу й видів безпекових і службово-бойових (бойових) завдань, які необхідно виконувати. Слід також брати до уваги специфіку завдань, що виконуються, територіальний розмах застосування сил, багатопрофільність і багатофункціональність оперативного угруповання.

З огляду на сучасні реалії пропонується робити акцент на діях малих тактичних підрозділів, які можуть мати різний набір спроможностей відповідно до потреб у конкретному районі відповідальності, на організації взаємодії між ними на тактичному рівні, кооперації з населенням, створенні єдиного інформаційного поля. Крім того, представниками підрозділів цивільно-військового співробітництва у складі автономних підрозділів (тактичних груп) налагоджується горизонтальна взаємодія з органами державної влади й органами місцевого самоврядування на місцях щодо здійснення невоєнних заходів. Отже, потребує впровадження модульний принцип створення функціональних угруповань для виконання багатопрофільних завдань у сфері безпеки, а також визначення єдиної розрахункової одиниці для складу таких угруповань (наприклад, батальйонно-тактична група).

Під час відсічі збройної агресії революційною зброєю, важливим елементом сучасного ведення війни стали безпілотні авіаційні комплекси. Мобільність, доступність та універсальність роблять їх незамінними

інструментами як на полі бою, так і під час стабілізаційних дій. Очікується, що обсяг використання безпілотних авіаційних комплексів в операціях сил безпеки й оборони найближчими роками лише зростатиме: надалі вони відіграватимуть дедалі значнішу роль як у військових діях, під час проведення стабілізаційних дій, так і під час виконання інших завдань безпекового й гуманітарного характеру. Вони стануть досконалішими, з більшою дальністю польоту, вантажопідйомністю та автономністю. Зауважимо, що ці засоби не є панацеєю. Їх ефективність залежить від багатьох чинників: підготовка й досвід операторів (пілотів), наявність систем у противника ППО та РЕБ, а також тактична доцільність.

Для поліпшення аналітичної роботи в застосуванні МУВ(С) перспективним вбачається створення єдиної міжвідомчої бази даних реєстрації збройних інцидентів, злочинів, подій, порушень прав людини тощо у кризовому районі. Доступ до такої бази може надаватися за рівнем управління або за окремими напрямками роботи. Це дасть змогу посадовим особам різного рівня швидко оцінювати обстановку, здійснювати потрібну аналітику, робити статистичні вибірки, що в цілому сприятиме ухваленню більш обґрунтованих рішень.

Із досвіду стабілізаційних операцій: при оперативному штабі (військово-цивільній адміністрації, штабі оперативних (оперативно-тактичних) угруповань військ) у зоні виконання завдань доцільно створити Міжвідомчий об'єднаний аналітичний центр, до якого б увійшли представники силових структур і юстиції, органів державної влади, професійні політичні аналітики, соціологи, працівники прес-служб тощо (з урахуванням обмеження доступу до інформації). За потреби можуть залучатися й іноземні експерти. Таким чином можливо забезпечувати всебічний аналіз оперативної інформації, глибше розуміння контексту і підґрунтя того, що відбувається, здійснювати більш точний і неупереджений прогноз. Філіали такого Центру доцільно мати в усіх великих містах у зоні стабілізаційної операції, що сприятиме кращому розумінню місцевого контексту.

Отже, можемо розглянути підхід щодо розроблення способу застосування МУВ(С) з урахуванням зазначених вище умов, перспектив і тенденцій.

На початковому етапі (усвідомлення завдання, оцінювання обстановки противника, своїх сил і чинників впливу, формулювання висновків – постановка проблеми оперативного рівня) визначаються ключові вхідні дані для планування дій: стан воєнно-політичної та оперативної обстановки в зоні стабілізаційної операції; інтенсивність збройних зіткнень; можливі центри тяжіння; характер дій противника; доцільні операційні лінії та напрямки зосередження основних зусиль. Наступним етапом планування є власне розроблення варіантів способів застосування МУВ(С), їх аналіз, порівняння та оцінювання.

Згідно з керівними й навчально-методичними документами під час виконання бойових завдань або завдань за призначенням для кожного варіанта (способу) дій визначається таке: напрямки, райони, рубежі та об'єкти, на яких зосередити основні зусилля; способи розгрому противника або способи виконання завдань; побудова бойового порядку; заходи з уведення противника в оману; вид маневру; додаткові (проміжні) завдання, які необхідно виконати для досягнення мети бою (дій); точки (рубежі) прийняття рішення.

З огляду на вітчизняний досвід стабілізаційні заходи можуть передбачати: посилення охорони держкордону; ізоляцію кризового району; посилення охорони важливих об'єктів; супроводження колон, протидиверсійні й пошукові заходи; підтримання встановленого правового режиму, інформаційні заходи (стратегічні комунікації) тощо. Інакше кажучи, основу цих заходів становлять військові та правоохоронні дії.

Доктринальними і статутними документами США і НАТО, крім того, під час визначення способу дій (замислу операції) визначаються напрямки зосередження зусиль (лінії) операції: відновити громадську безпеку (як правоохоронні, так і військові заходи); установити верховенство закону (відновити правопорядок); відновити критичні послуги населенню; підтримати державне управління, економіку та відновлення інфраструктури (невоєнні заходи). При цьому для кожної лінії операції визначається бажаний кінцевий стан (результат). Важлива частина правоохоронних стабілізаційних заходів належить до сфери стабілізаційних поліцейських операцій (англ. «stability policing»).

Виробленню способу передуює всебічне оцінювання обстановки і визначення напрямків зосередження головних зусиль (так званих центрів тяжіння) та можливих етапів операції. До варіанта способу можуть додаватися оцінки його переваг і слабких сторін (ризиків), а також шляхи зниження ризиків.

Отже, з урахуванням сучасного досвіду ведення стабілізаційних дій можемо запропонувати варіант способу стабілізаційних дій на деокупованих територіях (способу може даватися назва). Наведемо приклад.

Спосіб дій «Сила і воля».

Основні зусилля зосередити на швидкій стабілізації обстановки і створенні безпечного середовища. Після успішного завершення комплексу силових заходів надати перевагу невоєнним заходам (діям).

1-й етап «Першочергові заходи»: режимно-ізоляційні заходи по основних напрямках периметра кризового району; встановлення контролю над територією та виконання заходів із підтримання встановленого правового режиму шляхом проведення обмежених протидиверсійних заходів, посилення охорони об'єктів критичної інфраструктури і органів державної влади, відновлення безпекового середовища й забезпечення безпеки цивільних (поліцейські операції), виявлення колаборантів, вилучення нелегальної зброї; розмінування територій тощо.

2-й етап «Стабілізація обстановки»: виконання максимального обсягу невоєнних стабілізаційних заходів (по всіх операційних лініях); розв'язання глибинних суперечностей, що провокують нестабільність, – пріоритетне застосування заходів «м'якого» впливу на нелояльне населення (стратегічні комунікації, відновлення послуг, реагування на скарги тощо).

3-й етап «Консолідація і транзит»: розширення зон безпеки для населення і своїх сил та одночасне завоювання прихильності населення підтвердженням легітимності дій ефективними стратегічними комунікаціями, підтримання критичних для населення послуг, реінтеграція комбатантів, забезпечення стійкого державного управління тощо. За успішності проведення заходів важелі управління передаються місцевим органам влади.

Переваги: спосіб передбачає обмежене застосування сили за обмежених спроможностей і завдяки переважному застосуванню заходів «м'якої сили» дає змогу зменшити втрати серед населення і своїх військ (сил), запобігти зростанню кількості біженців і переселенців, а також іншим гуманітарним проблемам та ескалації насилля. Зниження інтенсивності бойових дій дає змогу задля стабілізації ситуації залучати спостерігачів і миротворців від міжнародних безпекових організацій (ООН, ОБСЄ тощо).

Можливі ризики: нездатність установити надійний контроль над територією і своєчасно нейтралізувати негативні елементи може призвести до їх посилення. Агресор може посилити диверсійну діяльність. Спосіб передбачає більш тривалі дії, що може негативно сприйматися населенням як слабкість урядових сил.

Шляхи зниження ризиків: за потреби силові дії можуть застосовуватися масованіше, із дотриманням міжнародних конвенцій і забезпеченням захисту цивільних. Слід розробляти плани дій на випадок ускладнення обстановки, створювати відповідні резерви сил і засобів, а також постійно здійснювати моніторинг обстановки.

Зважаючи на аналіз особливостей стабілізаційних дій на деокупованих територіях і враховуючи відомі критерії перевірки способів дій для ведення суто бойових дій, пропонуємо використовувати такі критерії визначення життєздатності способів стабілізаційних дій [5].

1. Чи вирішує спосіб існуючу проблему? Чи створює він передумови для успіху? Чи уможливорює він виконання подальших завдань? Чи є логічним взаємозв'язок між фазами, етапами, елементами, ефектами, операційними лініями і напрямками зосередження основних зусиль? Чи будуть виконані основні й допоміжні завдання? Чи відповідає спосіб вимогам керівних документів і наміру командира (командувача)? Чи чітко визначено бажану кінцеву мету операції?

2. Чи є спосіб життєздатним з огляду на поточну і прогнозовану ситуацію та існуючі обмеження? Чи здійсненні заходи, передбачені способом дій? Чи достатні заплановані заходи для досягнення мети операції?

3. Чи є спосіб завершеним? Чи дає відповіді на питання: хто, що, коли, де, чому і як? Чи визначено всі переваги, недоліки й ризики?

4. Чи є спосіб прийнятним в юридичному й іміджевому аспектах? Чи переваги більші за витрати? Чи потенційні вигоди переважають ризики? Чи відповідає спосіб часовим вимогам?

5. Чи є спосіб чітким та ексклюзивним? Чи добре зрозуміла система управління? Чи суттєво відрізняється спосіб від інших рішень щодо особливостей оперативної побудови, зосередження основних зусиль, комплексу заходів, ліній операції, використання резервів тощо?

6. Чи є спосіб достатньо простим і зрозумілим?

7. Чи забезпечує спосіб стійкість зусиль, утримання ініціативи, гнучкість і потрібну деталізацію?

8. Чи синхронізовані у способі летальні й нелетальні ефекти за часом, простором, метою, завданням?

На основі розробленого способу застосування МУВ(С) уже можливо визначити ефекти й завдання, форми і способи дій на різних рівнях управління. Це стане підґрунтям для розроблення оперативної концепції стабілізаційної операції. Наведемо приклад (див. табл. 1).

Таблиця 1 – Варіант декомпозиції завдань міжвідомчого угруповання військ (сил) щодо ведення стабілізаційних дій на деокупованій території

Ефекти й завдання, форми і способи дій	Органи й формування, що залучаються
1	2
ОЕ 1 – «Локалізувати»	
ОЗ 1 – Локалізація кризового району й недопущення поширення нестабільності. <i>Спільна стабілізаційна операція</i>	Міжвідомче угруповання сил безпеки, ОДВ, ОМС
ОТЗ 1 – Моніторинг та оцінювання обстановки. <i>Спільна інформаційно-аналітична та планувальна діяльність сил СБОУ, ОДВ та ОМС</i>	Спільний оперативний штаб, воєнно-цивільні адміністрації, аналітичні центри, міжнародні безпекові організації
ТЗ 1 – збирання інформації, моніторинг слабо контрольованих і загрозливих зон	Розвідувальні, оперативно-розшукові та аналітичні підрозділи сил безпеки
ТЗ 2	.....
ОТЗ 2 – Режимно-ізоляційні заходи. <i>Спільні режимно-ізоляційні дії</i>	Угрупування НГУ за підтримки НПУ, ДПСУ, СБУ, ДМСУ
ТЗ 1 – ізолювання визначених районів	Частини (підрозділи) НГУ за підтримки ТОП ДПСУ, підрозділів НПУ
ТЗ 2	.....
.....	.....
ОТЗ 3 – Посилення контролю над територією. <i>Службово-бойові дії НГУ, оперативно-службові дії ДПСУ, спільні спеціальні операції</i>	Угрупування НГУ за підтримки НПУ, ДПСУ, СБУ, ДМСУ
ТЗ 1 – установа базових таборів для демонстрації присутності	Підрозділи НГУ за підтримки ТОП ДПСУ, підрозділів НПУ, СБУ
ТЗ 2	.....
ОЕ 2 – «Порушити систему негативного впливу агресора»	
ОЗ 2 – Нейтралізація негативних елементів та протидія негативному інформаційно-психологічному впливу. <i>Стратегічні комунікації, спільні інформаційні заходи</i>	Відповідні органи й підрозділи ЗСУ, НГУ, СБУ, НПУ, ОДВ, ОМС
ОТЗ 1 – Заходи безпосереднього впливу на негативні елементи та їх нейтралізація. <i>Спільна спеціальна операція</i>	Угрупування НГУ спільно з правоохоронними органами
ТЗ 1 – пошук і нейтралізація негативних елементів	Частини (підрозділи) НГУ, підрозділи СП, оперативно-розшукові підрозділи ПрО
ТЗ 2.....	.....
ОТЗ 2	.....
ОЕ 3 – «Забезпечити безпеку»	
ОЗ 3 – Створення безпечного середовища. <i>Спільні оперативні дії</i>	Міжвідомче угруповання сил військ (сил), ОДВ, ОМС
ОТЗ 1 – Посилення охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки. <i>Службово-бойові дії НГУ, адміністративні, превентивні, оперативно-розшукові, поліцейські заходи НПУ, СБУ, ДПСУ</i>	Угрупування НГУ за підтримки НПУ, ДПСУ, СБУ, ОДВ, ОМС
ТЗ 1 – надання допомоги правоохоронним органам. Посилення охорони громадського порядку, оперативно-профілактичні заходи	Органи СБУ, НПУ, ДПСУ за підтримки підрозділів НГУ, ОДВ, ОМС
ТЗ 2 –	.....
ОТЗ 2 – Посилення охорони об'єктів критичної інфраструктури. <i>Службово-бойові дії НГУ, адміністративні, превентивні, оперативно-розшукові, поліцейські заходи НПУ, СБУ, ДПСУ</i>	Угрупування НГУ за підтримки НПУ, ДПСУ, СБУ, ОДВ, ОМС
ТЗ 1 –	.....
ОЕ 4 – «Стабілізувати»	

Продовження таблиці

1	2
ОЗ_4 – Стабілізаційні заходи та підтримання встановленого правового режиму. <i>Спільна стабілізаційна операція</i>	Міжвідомче угруповання військ (сил), ОДВ, ОМС
ОТЗ_1 – Стабілізаційні заходи воєнного характеру. <i>Спільні режимні і спеціальні заходи: службово-бойові дії НГУ, адміністративні, превентивні, оперативно-розшукові, поліцейські заходи НПУ, СБУ, ДПСУ</i>	Угрупування НГУ за підтримки НПУ, ДПСУ, СБУ
ТЗ_1 – режимно-комендантські заходи: охорона базових таборів, шляхів руху воєнних колон, супроводження колон	Частини й підрозділи НГУ за підтримки НПУ, СБУ, ДПСУ
ТЗ_2 –	.....
ОТЗ_2 – Стабілізаційні заходи невоєнного характеру. <i>Службові дії НГУ, адміністративні, превентивні, оперативно-розшукові, поліцейські заходи НПУ, СБУ, ДПСУ, заходи ДСНС, ОДВ, ОМС</i>	Угрупування НГУ за підтримки НПУ, ДПСУ, СБУ, ДСНС, ОДВ, ОМС
ТЗ_1 – відновлювальні роботи для забезпечення функціонування критичної інфраструктури, надання критичних послуг	ОДВ, ОМС за підтримки НГУ, НПУ, ДПСУ, СБУ
ТЗ_2 –	.....

Примітка: ОЕ – оперативний ефект; ОЗ – оперативне завдання, ОТЗ – оперативно-тактичне завдання, ТЗ – тактичне завдання.

У подальшому згідно з визначеними завданнями, заходами й відповідно до способу дій можуть визначатися варіанти бойового складу для їх виконання.

Висновки

Таким чином, успішне виконання завдань і досягнення кінцевої мети операції забезпечить лише комплексний підхід до здійснення стабілізаційних заходів силами безпеки й оборони на деокупованій території України у взаємодії з ОДВ і ОМС відповідно до компетенції у визначених сферах.

Запропонований підхід щодо розроблення способу застосування МУВ(С) для ведення стабілізаційних дій на деокупованих територіях на відміну від відомих ураховує сучасні умови й особливості виконання завдань, поєднує в собі кращі вітчизняні й закордонні практики, а також дає змогу визначити збалансований перелік завдань і заходів силових структур і органів державної влади на різних рівнях управління для створення міжвідомчого угруповання відповідного складу.

Комплексний підхід може бути використаний органами військового управління НГУ для планування застосування формувань НГУ у складі МУВ(С) і створення угруповань і тактичних груп доцільного складу.

У дослідженні також наголошується на ролі малих тактичних груп модульного складу і безпілотних авіаційних комплексів для ведення стабілізаційних дій. Задля поліпшення аналітичної роботи й обміну інформацією між різними силовими структурами обґрунтовано потребу у створенні Міжвідомчого об'єднаного аналітичного центру та Єдиної міжвідомчої бази даних реєстрації збройних інцидентів, злочинів, подій, порушень прав людини тощо у кризовому районі. Це дасть змогу забезпечити всебічний аналіз оперативної інформації, глибше розуміти контекст і підґрунтя того, що відбувається в зоні стабілізаційних дій, та здійснювати більш точний і неупереджений прогноз.

Напрямок подальших досліджень буде розроблення концептуальної моделі застосування МУВ(С) спільно з ОДВ і ОМС, іншими зацікавленими суб'єктами для ведення стабілізаційних дій на деокупованих територіях.

Перелік джерел посилання

1. Біла книга антитерористичної операції на Сході України (2014–2016) /за заг. ред. І. Руснака. Київ : НУОУ, 2017. 162 с.

2. Christopher P., Colin P. & Clarke Beth Grill. Victory Has a Thousand Fathers: Sources of Success in Counterinsurgency. Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2010. 187 p. URL: <https://www.rand.org/pubs/monographs/MG964.html> (дата звернення: 20.05.2024).

3. Телелим В. М., Музиченко Д. П., Пунда Ю. В. Планування сил для виконання бойових завдань у «гібридній війні». *Наука і оборона*. 2014. № 3. С. 30–35.

4. Кайдалов Р. О., Годлевський С. О., Лавніченко О. В. Обґрунтування раціональної оперативної побудови та розрахункової одиниці угруповання Національної гвардії України для локалізації збройного конфлікту неміжнародного характеру. *Збірник наукових праць ЦНДІ ОБТ*. 2022. Вип. 4 (87). С. 127–135.

5. The Comprehensive Operations Planning Directive, version 3.0, 2021. URL: <https://cmdrcoe.org/download.cgf.php?id=9> (дата звернення: 20.05.2024).

6. Carpenter P. Mason and William F. Andrews. Effects-Based Operations: Combat Proven. Joint Force Quarterly. No. 52, First Quarter 2009. Pp. 78–81.

7. NATO Standard AJP-3.22 Allied Joint Doctrine for Stability Policing (Edition A, Version 1, July 2016). URL: <https://tinyurl.com/yp9x8bkz> (дата звернення: 20.05.2024).

8. Joint Doctrine for Military Operations Other Than War. Army Doctrine Publication No. 3-07, 31 July 2019. URL: https://armypubs.army.mil/epubs/DR_pubs/DR_a/pdf/web/ARN18011_ADAP%203-07%20FINAL%20WEB.pdf (дата звернення: 20.05.2024).

9. Бацамут В. М. Метод оцінювання складності оперативної обстановки при виникненні в регіоні держави надзвичайної ситуації соціального характеру. *Честь і закон*. 2016. № 4 (59). С. 17–25.

Стаття надійшла до редакції 15.05.2024 р.

Годлевський Сергій Олександрович – кандидат військових наук, старший викладач кафедри професійної підготовки центру перепідготовки та підвищення кваліфікації Національної академії Національної гвардії України

<https://orcid.org/0000-0002-0437-7847>

Бацамут Володимир Миколайович – доктор військових наук, професор, начальник науково-дослідного центру службово-бойової діяльності Національної гвардії України

<https://orcid.org/0000-0003-2182-6891>

Черкашин Сергій Дмитрович – кандидат військових наук, доцент кафедри тактики Національної академії Національної гвардії України

<https://orcid.org/0000-0002-1973-3648>